

GEZIEN

Zuivering gezuiverd

Willem Mengelberg maakte van het Concertgebouworkest een van de meest vooraanstaande orkesten ter wereld. Na de Tweede Wereldoorlog kreeg hij een beroepsverbod. Hoe verliep zijn proces?

Het is deze tijd moeilijk voor te stellen, maar in de jaren twintig van de vorige eeuw werd een dirigent van klassieke muziek uitgeroepen tot meest populaire Nederlander. Willem Mengelberg liet het Concertgebouworkest excelleren, was vrienden met grote componisten van zijn tijd en ontving van Koningin Wilhelmina een hoge koninklijke onderscheiding. Lang ziet Nederland de dirigent als halfgod. Maar Mengelberg is 'van Duitsen bloed' en is altijd pro-Duits geweest. Dat die houding na 10 mei 1940 niet meer getolereerd wordt, lijkt hij niet te beseffen. Een gefingeerd interview, waarin Mengelberg wordt opgevoerd als klinkend met champagne op de capitulatie, doodt zijn reputatie. De heldenstatus is omgezet in die van landverrader.

Na 5 mei 1945 mogen kunstenaars met het label 'fout in de oorlog' pas na positieve beoordeling door een ereraad weer aan het werk. In dit proces van 'zuivering' krijgt Mengelberg uiteindelijk een dirigeerverbod van zes jaar; hij sterft voordat die periode voorbij is. Met *Dossier Willem Mengelberg* (Boom, 2015) geeft strafjurist Frederik Heemskerk een inkijkje in het strafproces. Vanuit zijn ervaring als advocaat, officier van justitie en rechter, benoemt hij de pregnante verschillen tussen de procedure toen en nu. Zo blijken de rechters tevens openbaar aanklager en moet de advocaat uit de getuigenverhoren de aanklacht deduceren.

Heemskerk onthoudt zich in zijn boek niet van commentaar. De auteur verklaart zelf liefhebber van Mengelbergs muziek te zijn en is voorzitter van de Willem Mengelberg Society. Met dit verslag van het zuiveringsproces beantwoordt Heemskerk vragen die eerder niet volledig aan de orde kwamen, zoals waar Mengelberg eigenlijk voor veroordeeld werd en hoe goed zijn verdediging was. Waar Mengelberg de laatste jaren is weggezet als nazi, zuivert Heemskerk zeventig jaar na dato enigszins Mengelbergs blazoën.

Nathalie Gloudemans-Voogd

Eerste hulp

Op www.rechtswinkel.nl kunnen rechtzoekenden advocaten gratis testen door juridische vragen te stellen.

Rechtswinkel.nl, niet te verwarren met de echte Rechtswinkels, biedt online eerste hulp bij juridische vragen. Dit uit de Verenigde Staten (www.lawguru.com) overgewaaide initiatief voldoet aan een behoefte van consumenten, want er wachten meer dan tweehonderd vragen op een antwoord. Iedere advocaat kan zich inschrijven als deskundige en antwoord geven. De beloning? Contact met potentiële klanten en een marketinginspanning die geen geld, maar wel wat tijd kost. Mooi werk voor de stagiaire die even niks om handen heeft of een advocaat met ruimte in zijn agenda. Of het ook echt een nieuwe klantenkring oplevert? Een account is zo gemaakt.

Erik Jan Bolsius

Rechtsstelsels meten

Het EU-scorebord voor justitie 2015 moet een overzicht geven van de kwaliteit, onafhankelijkheid en efficiëntie van de rechtsstelsels in de lidstaten. Of dat echt zo is?

Doel van dit instrument van de Europese Commissie is de lidstaten objectieve, betrouwbare en vergelijkbare gegevens te verstrekken over hun civiele, handelsrechtelijke en administratieve rechtsstelsels. De rechtsstelsels in de lidstaten zijn efficiënter geworden, is bijvoorbeeld een van de conclusies. De tijd die ervoor nodig is om een zaak op te lossen, is daarbij een van de parameters. Het is echter de vraag in hoeverre lidstaten op dit front echt met elkaar te vergelijken zijn. De drempels voor de toegang tot het recht, en daarmee het soort zaken dat voor de rechter komt, verschillen immers per rechtsstelsel, om maar iets te noemen.

Sabine Droogleevoer Fortuyn

